

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
MENŲ FAKULTETAS
MUZIKOS PEDAGOGIKOS KATEDRA

KĘSTUTIS RADAVIČIUS

Muzikos pedagogikos studijų programos
IV kurso studentas

MUZIKAVIMO BOSINĖ GITARA SPECIFIKA

*BAKALAURO DARBAS
(MENINIS PROJEKTAS)*

Darbo vadovas –
prof. dr. Diana Strakšienė

Šiauliai, 2011

Radavičius K. Bosinės gitaros grojimo specifika (meninis projektas): Muzikos pedagogikos bakalauro darbas / vadovas prof. dr. D. Strakšienė; Šiaulių universitetas, Menų fakultetas, Muzikos pedagogikos katedra. Šiauliai, 2011. – 29 p.

SANTRAUKA

Muzikavimo bosine gitara specifika.

Darbe nagrinėjami muzikavimo bosine gitara specifiniai bruožai. Bosinė gitara pastaruoju metu yra populiarius muzikos instrumentas, kuriuo gali būti atliekama įvairių stilių ir žanrų muzika. Šis instrumentas padeda palaikyti visą ansamblio ritmą, gyvybingumą, pulsą. Visgi pažymėtina tai, kad bosinės gitaros mokytojams Lietuvoje nepakanka metodinės informacijos šaltinių lietuvių kalba. Tai yra didelė neformaliojo ugdymo įstaigų problema, kurią bandant spręsti buvo rengiamas šis darbas.

Tyrimo tikslas: išanalizuoti esminius grojimo bosine gitara bruožus.

Tyrimo uždaviniai: apžvelgti bosinės gitaros istorinę raidą; aptarti svarbiausias šio instrumento rūšis; panagrinėti žymiausių bosinės gitaros atlikėjų nuopelnus bei jų indėlį į bosinės gitaros raidą; išanalizuoti grojimo bosine gitara stilius bei mokymo metodikas.

Bakalauro darbe apžvelgta istorinė bosinės gitaros vystymosi raida, aptartos bosinių gitarų rūšys, supažindinama su žymiausiais pasaulio bosinės gitaros atlikėjais. Antroje darbo dalyje analizuojami muzikavimo bosine gitara specifikos bruožai. Darbe didelis dėmesys skiriamas muzikos stilių, kuriuose dominuoja bosinė gitara, apžvalgai. Taip pat siekiama panagrinėti grojimo bosine gitara technikas bei kiekvienos jų ypatumus, specifinius bruožus.

Radavičius K. Specifics of playing the bass guitar (Art Project): Bachelors paper of Pedagogy of music / research advisor prof. dr. D. Strakšienė; Šiauliai university, The Faculty of Music, Department of Music Education. Šiauliai, 2011. – 29 p.

SUMMARY

Specifics of playing the bass guitar.

Paper analyzes the specifics of playing bass guitar. The bass guitar is a very popular musical instrument nowadays. It is the core of music groups of different styles. The given instrument helps to keep the overall rhythm, pulse and vitality of the company. It was hence really interesting and useful for me to get insight into the path “taken” by this musical instrument.

Aim: To analyse the essential characteristics of playing the bass guitar.

Goals: to review the historical development of the bass guitar; to discuss the most important types of the instrument; to explore the merits of the most famous bass guitar players and their contribution to the evolution of the bass guitar; to investigate the styles and teaching methodologies of playing the bass guitar.

The bachelor thesis presents a review of the historical development of the bass guitar, discusses the types of the bass guitar, and introduces the world famous bass guitarists. Section Two analyses the specifics of playing the bass guitar. Much attention is paid to the overview of music styles dominated by the bass guitar. The thesis also aims to explore the techniques of playing the bass guitar, and their individual specific characteristics and features.

TURINYS

ĮVADAS	5
1. ISTORINĖ BOSINĖS GITAROS VYSTIMOSI RAIDOS APŽVALGA.....	7
1.1. Bosinės gitaros raida.....	7
1.2. Bosinių gitarų rūšys.....	9
1.3. Žymiausi pasaulio bosinės gitaros atlikėjai.....	11
1.4. Lietuvos muzikantai, grojantys bosine gitara.....	13
2. MUZIKAVIMO BOSINE GITARA SPECIFIKOS BRUOŽAI.....	16
2.1. Bosine gitara atliekamų muzikos stilių apžvalga.....	16
2.2. Grojimo technikų analizė.....	17
3. MENINIS PROJEKTAS <i>Let's Groove Tonight!</i> (Pašėlkime šįvakar!).....	20
3.1. Meninio projekto <i>Let's Groove Tonight!</i> aprašymas.....	20
3.2. Meniniame projekte-koncerte atliktų kūrinių apžvalga.....	20
IŠVADOS.....	27
LITERATŪRA.....	28
PRIEDAI.....	29

IVADAS

Temos aktualumas. Muzika – viena iš meno šakų, kuri visapusiškai padeda lavinti ir ugdyti moksleivius, kelti bendrąją kultūrą (Bajoras, 2002). Apie muzikos reikšmę nuolatos diskutuojama vykstančiose konferencijose, kuriose dalyvauja viso pasaulio šalių atstovai. Meninio, muzikinio ugdymo svarba buvo akcentuojama ir pasaulinėje UNESCO konferencijoje Lisabonoje 2006 metais. Šioje konferencijoje buvo kreipiamasi į šalių vyriausybes ir UNESCO, teigiant, kad „meninio ugdymo svarbos propagavimas turėtų tapti prioritetu ateityje, siekiant gerinti meninio ugdymo įtakos žmogui ir visuomenei suvokimą ir pripažinimą, o vyriausybės visais lygiais turėtų telkti pedagogų, menininkų, verslo bendruomenės, pilietinės visuomenės atstovų jėgas, kuriant meninio ugdymo plėtojimo bei šios srities informacijos sklaidos veiksmų planus“ (Girdzijauskas, 2007). Asmeninė darbo meno mokykloje patirtis, mokant vaikus grojimo bosine gitara pradmenų, leidžia konstatuoti, kad jaunimas domisi įvairiais instrumentais, kuriais atliekama populiarioji muzika. Yra parengta ne viena neformaliojo ugdymo programa, tačiau grojimo bosine gitara metodinių leidinių lietuvių kalba dar labai trūksta.

Neformalusis ugdymas – labai svarbi mokinių užimtumo sritis, suteikianti galimybes atsiskleisti jų gabumams, leidžianti pagilinti ir praktiškai panaudoti žinias, įgytas pamokų metu. Atsiranda vis daugiau moksleivių, norinčių išmokti groti, ypač gitara. Tai akivaizdžiai liudija augantis neformaliojo ugdymo įstaigų moksleivių, norinčių išmokti groti, skaičius. Analizuojant statistikos departamento duomenis nuo 2004 metų, stebima tendencija, jog kasmet mokinių skaičius muzikos bei meno mokyklose auga (<http://db1.stat.gov.lt/statbank/SelectVarVal/saveselections.asp>). Neformaliojo ugdymo įstaigose bosinė gitara yra labai populiarius muzikos instrumentas, kuriuo susidomi vis daugiau moksleivių, pasiryžusių įgyti ar patobulinti grojimo šiuo instrumentu įgūdžius. Bosine gitara grojama orkestruose, bigbenduose, įvairiuose ansambliuose, kolektyvuose. Akcentuotina tai, kad siekis išmokti muzikuoti įvairiais instrumentais auga, ir muzikos mokyklos neretai nebegali patenkinti visų norinčiųjų muzikuoti moksleivių poreikių. Ypač tai galima teigti apie gitaros specialybę, kurios paklausa vis auga.

Bosinės gitaros metodiką, grojimo stilius, įvairias originalias grojimo technikas, muzikavimą ansambliuose yra analizavę ir aprašę bosinės gitaros virtuozei, įvairių žanrų kūrinių (daugiausia džiazinių) šiam instrumentui autoriai O. Stagnaro (2001), R. Carter (1998), R. Brown (1963), V. Wooten (1993), B. Cranshaw (1988). Minėtų autorių leidiniai yra išleisti anglų kalba. Stilistinius ir žanrinius roko muzikos ypatumus grojant bosine gitara yra analizavę ir anglų kalba aprašę J. Jamerson (1980), J. Entwistle (1990), G. Lee (2002). Bosinės gitaros grojimo technikos lavinimo

metodiką lietuvių kalba yra išleidęs R. Malinauskas (2003). Grojimą combo¹ sąstate aprašė L. Rimša (2000). Atlikėjai rašo apie mokymąsi muzikos mokyklose bei individualų mokymąsi.

Visgi pažymėtina tai, kad bosinės gitaros mokytojams Lietuvoje nepakankama metodinės informacijos šaltinių lietuvių kalba. Tai yra didelė neformaliojo ugdymo įstaigų spraga, daranti neigiamą įtaką ugdytinių muzikiniam parengimui – metodinės literatūros stygius suponuoja prielaidą aktualiai pedagoginei problemai atsirasti.

Tyrimo objektas – muzikavimo bosine gitara specifika.

Tyrimo tikslas – atskleisti grojimo bosine gitara specifinius bruožus.

Tyrimo uždaviniai:

- 1) apžvelgti bosinės gitaros istorinę raidą;
- 2) aptarti svarbiausias šio instrumento rūšis;
- 3) panagrinėti žymiausių bosinės gitaros atlikėjų nuopelnus bei indėlį į bosinės gitaros raidą.
- 4) išanalizuoti grojimo bosine gitara stilius bei mokymo metodikas.

Tyrimo metodai – metodinės ir muzikologinės literatūros teorinė analizė; meninis projektas-koncertas, atskleidžiantis muzikavimo bosine gitara, specifiką.

Darbo struktūra. Bakalauro darbą sudaro santrauka, įvadas, 3 skyriai, teorinė dalis, išvados, literatūros sąrašas, teorinės dalies bei meninio projekto-koncerto priedai.

¹ Combo – tai ritminių instrumentų grupė, kurią sudaro mušamieji, klavišiniai, bosinė gitara, ritminė gitara.

1. ISTORINĖ BOSINĖS GITAROS VYSTIMOSI RAIDOS APŽVALGA

1.1. Bosinės gitaros raida

Kai 1930-aisiais metais muzikantas ir muzikos instrumentų meistras Polas Tutmarkas (Paul Tutmarc) iš Sietlo (Seattle) sukonstravo pirmąją elektrinę bosinę gitarą, instrumento grifas buvo suskirstytas į ladas ir pritaikytas grojimui horizontalioje padėtyje. 1935-aisiais Polo Tutmarko pardavimų žurnalas „Audiovox“ pripažino jo išrastą modelį „Model 736 Bass Fiddle“ ir suteikė jam licenciją. Naujos konstrukcijos instrumentas buvo labiau pritaikytas transportuoti, nes, palyginus su kontrabosu, buvo keletą kartų mažesnis, mobilesnis, o ant grifo esantys skirsniai (lados) tapo siauresni, patogesni, o tai leido atlikėjams tiksliau intonuoti.

Apie 1947-uosius metus Polo Tutmarko sūnus pradėjo konstruoti panašų bosinį instrumentą, kuris vadinosi „Serenader“, tačiau jis buvo komerciškai nepatrauklus ir nesulaukė pripažinimo.

Nuo 1950-ųjų elektrinę bosinę gitarą pakeitė kontrabosas. Bosinė gitara pradėta groti daugelio įvairių stilių muzikantų: roko, metalo, pop, ska, regis, kantri, bliuzo, džiaz. Kaip solinis instrumentas bosinė gitara yra naudojama džiaz, fjužen (fusion), latin bei kai kuriuose roko ir sunkiojo metalo stiliuose.

1950-aisiais metais Leo Fenderis su savo darbuotoju Džordžo Fulertono (George Fullerton) pagalba sukonstravo ir pirmą kartą bosinės gitaros istorijoje pradėjo serijinę jos gamybą. Jo pagamintas instrumentas pavadintas „Fender Precision Bass“ ir 1951-aisiais metais jam suteikta licencija. Nuo to laiko šis instrumentas tapo formos standartu, kurį gamintojai-kopijuotojai išplatino po visą pasaulį. „Precision Bass“ (arba „P-bass“) modelis išsivystė iš paprasto, beformio, dar Polo Tutmarko sukurtą pavyzdžio, kuriam buvo suteiktas naujas dizainas, panašus į „Fender Telecaster“ elektrinę gitarą su viengubu garso nuėmikliu. Veliau „Precision Bass“ (žiūrėti pirmą priedą) instrumentas buvo patobulintas ir gaminamas su dviem garso nuėmikliais – tai „Split Pickup“ pavadintas prietaisas, kuriam licencija suteikta 1957 metais. Jis savo forma priminė mandolinos garso nuėmiklius, tačiau pastarieji yra žymiai mažesni.

„Fender Bass“ buvo naujas, žymiai modernesnis instrumentas, kuriuo lengvai galėjo groti elektrinės gitaros atlikėjas. Instrumentą buvo nesunku transportuoti, koncertų metu jis buvo jungiamas į stiprintuvą. Monk Montgomery buvo pirmasis bosinės gitaros atlikėjas, kuris vyko į gastroles groti Fender bosine gitara kartu su Lionel Hampton bigbendu. Roy Johnson, kuris pakeitė Montgomerį Hamptono bigbende, ir Shifty Henry su Louis Jordan & jo „Tympany Five“ buvo pirmieji Fender Bass gitaros populiariautojai (Roberts, 2001).

Fenderio tradicijas savaip perteikė Gibsonas, 1953-aisiais metais pagaminęs smuiko formos

elektrinę bosinę gitarą su taip vadinama kojele, kuri suteikdavo galimybę groti vertikaliai arba horizontaliai. 1958-aisiais metais Gibsonas savo sukonstruotą modelį „Electric Bass“ pervadino EB-1: naujasis instrumentas nebeturėjo kojelės. Minėtais 1958-aisiais metais Gibsonas sukūrė klevo atspalvio EB-2 (žiūrėti pirmą priedą) bosinę gitarą: naujas modelis turėjo tuščiavidurę formą. 1959-aisiais Gibsonas pagamino dar vieną instrumentą, kurio modelis buvo įvardintas kaip EB-0 (žiūrėti pirmą priedą). Jo forma buvo labiau tradiciška ir turėjo vieną garso nuėmėją. Bosinė gitara EB-0 savo išvaizda buvo labai panaši į „Gibson SG“ šešiastygę elektrinę gitarą.

Tuo tarpu, kai Fender bosuose garso nuėmikliai buvo montuojami tarp grifo ir tilto, daugelyje Gibson bosinių gitarų garso nuėmikliai buvo montuojami prie grifo pradžios. EB-3 pristatytas 1961-aisiais metais – jis taip pat turėjo nedidelį garso nuėmėją toliau nuo grifo. „Gibson“ bosai yra mažesni, aptakesnų formų. 1963-iais metais Gibsonas išleido bosinę gitarą, kuri turėjo du garso nuėmiklius tradicinėje vietoje – per vidurį tarp grifo ir tilto. Nuo 1950-ųjų metų bosines gitaras ėmė gaminti ir kai kurios kitos kompanijos.

1956-aisiais metais garsus gitarų gamintojas „Hofner“ pristatė savo sukurtą bosinę gitarą. Instrumentas buvo gaminamas naudojant smuiko gamybos technologijas. Bosinė gitara „Hofner 500“ tapo labai žinoma, nes ja grojo Polas Makartnis, todėl ji dar buvo vadinama „Bitliniu bosu“.

Išpopuliarėjus roko muzikai, 1960-aisiais metais, dar daugiau gamintojų pradėjo gaminti bosines gitaras. Tais pačiais metais Fenderis (Fender) pagamino ir pristatė naują bosinę gitarą, kuri vadinosi „Fender Deluxe Bass“. „Jazz Bass“ (dažnai vadinama 'J-Bass') turėjo du garso nuėmiklius (two single-coil, žiūrėti pirmą priedą), kurie buvo įmontuoti tarp grifo ir tilto tam tikru atstumu. Tuomet, kai pasirodė „Fender Deluxe Bass“, kiekvienas nuėmiklis turėjo atskirą garso reguliatorių. Tai kėlė didelių nepatogumų, todėl greitai atskiri garso reguliatoriai buvo pakeisti į vieną bendrą, o taip pat įdiegtas balanso reguliatorius. Minėti patobulinimai leido kontroliuoti stipresnių garso signalų priėmimą (Black, 2001).

1966-aisiais metais Fenderis pradėjo gaminti „Mustang Bass“. Šis bosinės gitaros modelis skyrėsi tuo, kad turėjo trumpesnę grifą, kurio ilgis buvo 76,2 cm (standartinio boso grifo ilgis 86.36 cm). Tai buvo paskutinis Leo Fenderio darbas – šiam bosinės gitaros modeliui jis projektavo dizainą. 1965-aisiais metais Fenderis paliko savo kompaniją.

1970-aisiais metais prasidėjo nauja bosinių gitarų gamybos era. Į šią veiklą isijungė dar vienas gamintojas – „Music Man“, kuriam vadovavo Tomas Volkeris (Tom Walker), Forestas Vaitas (Forrest White) ir Leo Fenderis. 1976-aisiais metais buvo pagamintas naujas modelis „Sting Ray“. Tai instrumentas, kuris išliko populiarius iki mūsų dienų.

Tą patį dešimtmetį į bosines gitaras pradėta montuoti aktyvi elektronika, kuri suteikė naują

skambesį, atsirado platesni žemų bei aukštų dažnių spektrai. Nors nauja elektronika buvo pritaikyta fanko (funk) muzikai, tačiau šias naujoves pradėjo naudoti ir roko muzikantai. Krisas Skvairas (Chris Squire) buvo vienas iš pirmųjų roko muzikantų, kuris pradėjo groti su „Rickenbacker 4001“ (žiūrėti pirmą priedą) bosine gitara. Nuo 1970-ųjų metų bosinės gitaros gamintojai pradėjo kurti įvairaus dizaino modelius – vietoj standartinių medinių „galvų“ buvo gaminamos grafitinės, bosinių gitarų korpusai buvo rankų darbo, į instrumentą buvo įmontuota brangi elektronika. Dėl šių priežasčių ženkliai išaugo ir instrumento kaina.

1980-aisiais metais bosinių gitarų dizaineriai ieškojo būdų, kaip patobulinti instrumento formą. 1979-aisiais metais Nedas Steinbergeris (Ned Steinberger) sukūrė „begalvę“ bosinę gitarą ir toliau tęsė jos tobulinimą (žiūrėti antrą priedą). 1987-aisiais metais gitarų gamintojas „Guild Guitar Corporation“ pradėjo gaminti beladę bosinę gitarą, kurioje buvo įmontuoti piezo garso nuėmikliai bei silikoninės gumos stygos. Naujas patobulinimas leido išgauti beveik tokį pat kaip kontraboso garsą.

Maždaug nuo 1990-ųjų metų penkių stygų bosinės gitaros pradėjo populiarėti, padidėjo jų gamyba bei sumažėjo kaina. Dauguma įvairių žanrų bosinės gitaros atlikėjų, pradedant metalu, baigiant gospelu, ėmė naudoti penkiastyges bosines gitaras, nes jos turėjo papildomą „B“ žemąją stygą (keturstygio boso žemoji styga yra „E“). Kai kurie atlikėjai, kurie atlikdavo daug solo partijų, tam, kad išgauti platesnį diapazoną, naudojo kitaip suderintą penkiastygę bosinę gitarą. Taip pat nuo 1990-ųjų metų aktyvi elektronika buvo montuojama ir į pigesnes gitaras, nes, tik atsiradus šiai technologijai, ji buvo labai brangi.

1.2. Bosinių gitarų rūšys

Pirmąją modernią akustinę bosinę gitarą ištobulino JAV gitarų gamybos kompanija „Kay“ 1950-tųjų metų viduryje, tačiau ji gamyboje pasirodė tik 1960-aisiais, kada jos dizainą dar kartą patobulino Ernis Bolas (Ernie Ball). Ernio Bolo tikslas buvo gitaristams pasiūlyti geriau akustiškai skambantį instrumentą, kuris labiau derėtų prie akustinės gitaros. „Jeigu elektrinės bosinės gitaros yra skirtos derėti kartu su elektrinėmis gitaromis, tai ir akustinės bosinės gitaros turi derėti prie akustinių gitarų“, – manė Ernis Bolas.

Skirtingai nuo elektrinės bosinės gitaros, kuri paprastai turi tvirtą, vientisą korpusą, akustinės bosinės gitaros korpusas yra medinis ir tuščiaviduris bei dažniausiai šiek tiek didesnis negu akustinė gitara. Daugumos šių instrumentų grifai susikirstyti į skirsnius, taip pat yra ir be jų. Taip pat gaminami instrumentai, kurių grifai yra pusiau suskirstyti į skirsnius, bet jų nėra daug.

Kaip ir tradicinis elektrinis bosas ir kontrabosas, akustinė bosinė gitara dažniausiai yra

keturstygė ir derinama E-A-D-G – oktava žemiau nei ketvirtoji šešiastygės gitaros styga. Kaip ir elektrinė bosinė gitara, gaminami modeliai su penkiomis arba daugiau stygų, nors jie nėra plačiai paplitę. Iš dalies taip yra dėl to, jog akustinės bosinės gitaros korpusas yra per mažas tam, kad susidarytų reikalingo garso rezonansas, išgaunant žemas natas, grojant žemąja B styga. Vienas iš sprendimų, naudojant penkiastygę akustinę bosinę gitarą, yra pridėti papildomą viršutinę stygą (E-A-D-G-C), o ne apatinę „B“. Dar vienas sprendimas būtų remtis amplifikacija, išgaunant natas ant apatinės „B“.

Pirmasis bosinės gitaros, neturinčios ladų (skirsnių), modelis pagamintas 1961-aisiais metais, bet jis plačiau nepaplitęs. Naujo instrumento autorius bei išradėjas Bilis Vaimanas (Bill Wyman) paprastos bosinės gitaros grife ladų (skirsnių) nebenaudojo. Pirmasis oficialiai pristatytas (suteikta licencija) tokios gitaros modelis vadinosi „Ampeg AUB-1“. Jis pirmą kartą oficialiai pristatytas 1966-aisiais metais. 1970-aisiais metais Fenderis pagamino ir viešai pristatė savo bosinę gitarą, neturinčią ladų – „Precision Bass“ (žiūrėti antrą priedą). Septinto dešimtmečio pradžioje vienas garsiausių pasaulio gitaristų Jaco Pastorius iš „Fender Jazz Bass“ sukūrė savo nuosavą beladę bosinę gitarą – likę tušti ladų tarpai buvo užpildyti medžio glaistu, o postygis padengtas epoksidinės dervos sluoksniu (Roberts, 2001). Kai kurios ladų neturinčios bosinės gitaros (apie jas šiame darbe plačiau nerašoma) turi skirsnių žymas arba taškus ant grifo, nurodančius tam tikras natas. Šiose gitarose naudojamos specialaus pynimo stygos, palengvinančios grojimą „glissando“ ir mažiau pažeidančios postygio paviršių. Kadangi bosinės gitaros, neturinčios ladų (skirsnių), nebuvo populiarios dėl labai tikslaus intonavimo būtinybės, jose dažniausiai yra keturios stygos, tačiau praktikoje sutinkami modeliai su penkiomis ar net šešiomis stygomis (pvz.: vienas žymiausių atlikėjų, grojančių šešiastyge belade gitara, yra Steve Bailey). Gaminamos ir pusiau beladės gitaros, tačiau jos nėra populiarios (žiūrėti antrą priedą).

„Fender Jazz Bass“ (arba „J-Bass“) – tai antras modelis, kurį sukūrė „Fender“ 1960-aisiais metais. Palyginus su savo pirmtaku, šio modelio garsas yra skaidresnis instrumente įmontuotas platesnio spektro ekvalaizeris. „Fender“ bosinės gitaros puikiai tinka groti *funk*, *disco*, *blues*, sunkųjį metalą bei *jazz fusion*. Atlikėjai renkasi šio gamintojo modelius, nes instrumentai pasižymi unikaliu, išskirtiniu garsu ir tinka groti ne vien džiaz muziką. Šio gamintojo gitaros pripažįstamos kaip vienos geriausių. Kartais jos dėl pagaminimo kokybės, įmontuotos jose aukštos kokybės elektronikos bei natūralios medienos, iš kurios jos padarytos, netgi laikomos geriausiomis.

1.3. Žymiausi pasaulio bosinės gitaros atlikėjai

Džakas Pastorius (Jaco Pastorius) sekė savo tėvo pėdomis, todėl pradėjo muzikinę karjerą. Jo tėvas grojo būgnais, tačiau futbolo aikštelėje sužeistas riešas nutraukė tėvo muzikinę veiklą. Tuo metu jis grojo vietinėje grupėje „Las Olas Brass“. Nuo tada, kai jų grupės bosinės gitaros atlikėjas nusprendė išeiti iš grupės, tėvas nusprendė, kad gros bosine gitara. Jis už 15 dolerių nusipirko savo pirmąją bosinę gitarą ir pradėjo mokytis ją groti (Metheny, 2000).

Apie 1968-1969-uosius metus Pastorius pradėjo vertinti džiazą, tad už visas savo santaupas nusipirko kontrabosą. Jo gilus, švelnus tembras sužavėjo atlikėją, nors instrumento kaina buvo per didelė. Po kiek laiko šio instrumento išlaikymas tapo per brangus, nes jo namuose Floridoje buvo pakankamai drėgna, o tai kenkė instrumentui. Po kiek laiko J. Pastorius pardavė kontrabosą ir įsigijo „Fender Jazz Bass“.

Pirmasis Pastoriaus lūžis didžiojoje scenoje įvyko tada, kai jį Veinas Cochranas pakvietė groti (Wayne Cochran) į savo ansamblį „The C.C. Riders“. Tuo metu Jaco taip pat grojo su įvairiais RnB bei džiaz atlikėjais, tokiais kaip „Little Beaver“ „Ira Sullivan's Quintet“ ir „Woodchuck“. 1974-aisiais metais jis pradėjo groti su savo draugu, garsiu gitaristu Petu Meteni (Pat Metheny). Su šiuo gitaristu ir Bobu Moze (Bob Moses) įrašų kompanijoje „ECM Label“ jie kartu įrašė trio albumą „Bright Size Life“.

Pastorius naudojo „netikrą harmoniją“ (šis grojimo būdas praplečia gitaros diapozoną, dar kitaip jis vadinamas flažoletais). J. Pastoriaus grojimo technika jam pelnė pripažinimą bei šlovę visame pasaulyje, kritikų ir paprastų žmonių įvertinimą. Jo atrasta bosinės gitaros grojimo pirštais metodika sukėlė tikrą revoliuciją bosinės gitaros pasaulyje.

Viktoras Lemonte Vutenas (Victor Lemonte Wooten) yra amerikiečių bosinės gitaros atlikėjas, kompozitorius, autorius ir prodiuseris, taip pat penkių „Grammy“ apdovanojimų nominantas. V. Vutenas tris kartus iš eilės laimėjo geriausiojo metų bosinės gitaros atlikėjo vardą („Bass Player of the Year“). Prieš pradėdant solinę karjerą, šis atlikėjas groja su „Bela Fleck and the Flecktones“.

Markas Mileris (Marcus Miller) yra Amerikos džiaz muzikantas, kompozitorius, prodiuseris. Mileris, kaip bosinės gitaros atlikėjas, yra labai gerai žinomas – jis grojo kartu su trimitininku Milesu Deivisu (Miles Davis), vokaliste Liuter Vandros (Luther Vandross) ir saksofonistu Deividu Sanbornu (David Sanborn). Taip pat jis yra garsus solinės karjeros atlikėjas.

Maždaug penkiolika metų M. Mileris praleido kaip instrumentalistas arba samdomas muzikantas. Tuo laikotarpiu jis dirbo su aranžuotėmis, o taip pat prodiuserio darbą. 1978 – 1979 – aisiais metais buvo grupės „Saturday Night Live“ narys. Įrašė daugiau negu 500 šimtų įrašų su garsiais to meto atlikėjais – Luteriu Vandrosu (Luther Vandross), Gruveriu Vašingtonu jaunesniu (Grover Washington Jr.), Roberta Flek (Roberta Flack), Brajenu Feriu (Bryan

Ferry) bei Biliu Aidolu (Billy Idol). M. Mileris pelnė perspektyviausio atlikėjo apdovanojimą (Most Valuable Player) ir buvo pripažintas vienu geriausių muzikantų. Dešimtajame dešimtmetyje M. Mileris pradėjo įrašinėti savo kūrinius, taip pat subūrė savo grupę, su kuria pradėjo gastroliuoti (www.marcusmiller.com).

M. Mileris prisidėjo prie „slap“ technikos vystymo, jo atrasta grojimo nykščiu technika išskirtinė – ji yra dinamiška ir greita. Atlikėjo muzikavimas belade bosine gitara įkvėpė daugelį jaunųjų bosinės gitaros atlikėjų. M. Mileris įkvėpimo sėmėsi iš garsių muzikantų: Lario Grahamo (Larry Graham), Džako Pastoriaus (Jaco Pastorius). Savo karjeros pradžioje M. Mileris buvo apkaltintas Džako Pastoriaus muzikos kopijavimu, tačiau vėliau jis ėmė ieškoti savo muzikinio stiliaus, siekti atrasti tik jam būdingą muzikinį skambesį.

Neitanas Harelis Ystas (Nathan Harrel East) yra džiazas, R & B, roko bosinės gitaros atlikėjas ir vokalistas. Jis studijavo Kalifornijos universitete (University of California), kuriame įgijo pirmos studijų pakopos laipsnį menų srityje (1978). Atlikėjas darė įrašus, koncertavo su garsiais pasaulio muzikantais, tokiais kaip Erikas Klaptonas (Eric Clapton), Džo Satrianis (Jo Satriani), Filas Kolinsas (Phil Collins) bei Styvis Vonderis (Stevie Wonder).

Pirmieji atlikėjo debiutai didžiojoje scenoje prasidėjo tada, kai jis buvo grupės „Power“ narys. Grupė buvo samdoma groti „Stax revue“ pobūvyje, kuriame tą vakarą dalyvavo Beris Vaitas (Barry White). Jam patiko grupės muzikinis skambesys, ypač jis susižavėjo Neitano muzikavimu. Dar būdamas paauglys, Neitanas tapo „Love Unlimited Orchestra“ nariu, grojo kartu su „Appolo Theater“ „Madison Square Garden“ arenoje, Kenedžio centre (Kennedy Center), „Detroit's Cobo Arena“ bei daugelyje kitų garsių Amerikos arenų, koncertų salėse. Jaunam paaugliui, be abejo, tai buvo didelė ir labai naudinga patirtis, kurią jis įgijo keliaudamas bei koncertuodamas kartu su garsiais atlikėjais.

Atlikėjas, kaip ir daugelis bosinės gitaros muzikantų, mokydamasis groti, klausėsi įrašų ir bandė iš klausos atlikti girdėtas partijas. Tai yra vienas iš būdų, kuris padeda lavinti klausą (Goldsby, 2002). Jis taip pat buvo žavėjosi tokiais muzikantais kaip Džeimsas Džeimersonas (James Jamerson), Džekas Briusas (Jack Bruce), Polas Makartnis (Paul McCartney), jų nuolat klausydavosi per radiją. Išgirdęs Monko Montgomerio (Monk Montgomery) grojamas melodijas, išklausęs albumą „Reality“, N. Ystas įsitikino, kad bosine gitara galima atlikti ne tik ritmišką muzikinį kūrinių, bet ir išplėtoti jo muzikinę liniją. Atlikėjas suprato, kad bosinė gitara kaip solo instrumentas pasižymi išskirtiniu garso tembru. Jaunasis muzikantas pradėjo groti vidurinės mokyklos džiazas ansamblyje, „gospel“ chore ir kitose grupėse. Tokie bosinės gitaros atlikėjai kaip Francis Roko Prestija (Francis Rocco Prestia) iš „Tower of Power“, Verdinas Vaitas (Verdine White) iš „Earth Wind & Fire“ bei Laris Grehamas (Larry Graham) iš „Sly & the

Family Stone“ yra puikūs muzikavimo bosine gitara pavyzdžiai. Tai žmonės, savo gyvenimą atidavę muzikai, užkrėtę savo grupės narius muzikiniu polėkiu, veržlumu, jaunatviška energija. Neitanas Ystas (Nathan East) iš daugelio kitų bosinės gitaros virtuozų išskiria Čaką Reinį (Chuck Rainey), nes jis jaunajam atlikėjui padarė didžiausią įtaką – muzikantas keitė melodinį stilių, grodamas vadovavosi dvigubų sustojimų principu (double stops), atsirado naujų improvizavimo galimybių, panaudojant retus akordus, imta ieškoti naujų garso tembro, muzikavimo technikos galimybių.

1.4. Lietuvos muzikantai, grojantys bosine gitara

Vienas žymiausių atlikėjų, pedagogų – neseniai Anapilin išėjęs Klaipėdos universiteto Menų fakulteto džiazo katedros docentas, aranžuotojas Romualdas Malinauskas. Jis buvo gerai žinomos klaipėdiečių grupės “Doudi Jazz Band” įkūrėjas. R. Malinauskas daug kartų dalyvavo įvairiuose projektuose su geriausiais Lietuvos džiazo muzikantais, ne kartą koncertavo prestižinėse JAV, Vokietijos, Prancūzijos, Monako, Švedijos, Suomijos, Olandijos, Šveicarijos, Lenkijos, Rusijos ir kitų šalių scenose.

Įsimintini ir džiazo žinovų puikiai įvertinti R.Malinausko parengti autoriniai projektai Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Birštono, Talino, Rygos džiazo muzikos festivaliuose. Tai folk–džiazo projektas su folkloro ansambliu „Alka“, koncertas-akcija „Muzikantai už gyvenimą“, skirtas Džono Lenono atminimui, Kalėdinės džiazo mišios, Šv. Antano džiazo mišios Kretingos vienuolyno bažnyčioje ir kt.

R. Malinauskas buvo dažnas įvairių tarptautinių muzikos renginių dalyvis, neapsiribojęs vien džiazo stiliumi. Atlikėjas prisidėjo prie K. Antanėlio roko operos “Peras Giuntas” pastatymo, taip pat dalyvavo ir spektakliuose. Nuo 1998 –ųjų metų buvo dainininkės Laimos Vaikulės tarptautinio orkestro narys.

“Aš tikiu, kad legendinės roko grupės „The Beatles“ kultinių kūrinių melodijos, pajvairintos džiazo elementais ir improvizacija, vėl suvirpina mūsų širdis ir kažką primins, nes šių dainų pavadinimai ir tekstai atsispindi mūsų likimuose...” – sakė R.Malinauskas. (Dienraštis „Klaipėda“)

R.Malinauskas – viena ryškiausių Lietuvos džiazo figūrų – bosinės gitaros atlikėjas, kompozitorius, grupių lyderis. Jis žinomas kaip akustinės ir elektrinės bosinės gitaros virtuozas, išsiskiriantis jausmingumu ir melodingumu: jo rankose bosinė gitara tampa ne tik grupės ritminiu pamatu, bet ir puikiai įsikomponuoja į kitų muzikos instrumentų meninę kalbą bei tampa grupės vedliu. Kaip kompozitorius R.Malinauska išsiskiria iliustratyvumu ir romantiškumu, jį ypač

išgarsino baladės. Džiazo scenoje R. Malinauskas debiutavo 1981-aisiais metais su savo mokytojo Vladimiro Čekasino kvartetu. Nuo to laiko Šinkarenko grojo su daugybe įvairios krypties muzikantų. 1997-aisiais metais debiutavo kaip lyderis su "Leonid Šinkarenko Jazz 4", kuri vėliau tapo jo būsimų grupių "Jazz 5", "Jazz 7", atliekančių originalias lyderio kompozicijas, muzikiniu pamatu. Pastaruoju metu bosinės gitaros atlikėjas muzikuoja su savo ansambliais ir groja su Lithuanian Jazz Trio bei Dainiaus Pulausko grupe. Be koncertinės veiklos atlikėjas užsiima ir pedagogine veikla bei rengia Nidos džiazo festivalį.

Akustinės ir elektrinės bosinės gitaros virtuozas Leonidas Šinkarenko (g. 1957) – viena kertinių Lietuvos džiazo figūrų. Per ketvirtį amžiaus trunkančią profesinę karjerą jis grojo su daugybe įvairios krypties muzikantų, dalyvavo 60-ies albumų įrašyme. Remiantis buvusios SSRS kritikų apklausos duomenimis, galime teigti, kad penkerius metus iš eilės L. Šinkarenko buvo laikomas vienu geriausių atlikėjų bosine gitara. Tai muzikantas, pasižymintis ypatingu jausmingumu, atliekamų melodijų subtilumu. Kaip kompozitorius jis ypač išgarsėjo savo sukurtais baladėmis.

Džiazo muzikanto kelią Leonidas Šinkarenko pradėjo 1981 – aisiais metais su savo mokytojo Vladimiro Čekasino kvartetu. 1982 – 1989-aisiais metais jis grojo legendiniame Petro Vyšniausko kvartete, vėliau – kvintete „Džiazo nublokšti“, „Vilnius Jazz Quartet“, „Lithuanian Art Orchestra“. Jo kūrybinės veiklos įvairialypiškumą liudija darbai su indų muzikos ansambliu „Svara“ (2001) bei „Vilniaus mušamaisiais“ (2003).

1997-aisiais metais Leonidas Šinkarenko debiutavo kaip lyderis, pristatydamas originalių kompozicijų albumą „Sagittarius“.

Su įvairiais ansambliais bosinės gitaros atlikėjas grojo daugelyje Europos džiazo scenų, dalyvavo festivaliuose „Jazz Jamboree“ (1987, Varšuva, su Petro Vyšniausko kvartetu), „Varna Jazz Festival“ (1992, Bulgarija, su Vytauto Labučio kvartetu) ir kt.

Pastaruoju metu Leonidas Šinkarenko muzikuoja su savo ansambliais bei „Lithuanian Jazz Trio“, pelniusiu Lietuvos instituto apdovanojimą „LT tapatybė 2004“ už Lietuvos džiazo populiarinimą. Su šiuo trio grojo festivalyje „Jazz Expo“ Genujoje, Italijoje (2004), tarptautinėje muzikos mugėje MIDEM Kanuose, Prancūzijoje (2005).

Leonidas Šinkarenko be koncertinės veiklos užsiima ir pedagogine veikla, organizavo Nidos džiazo maratoną, kuris turėjo įtakos Nidos džiazo festivalio atsiradimui.

Brandus muzikinis mąstymas, technikos meistriškumas, garso sodrumas bei ekspresyvumas – tai bruožai, kuriais išsiskiria vienas ryškiausių Lietuvos jaunosios kartos muzikų,

kontrabosininkas Vytis Nivinskas (g. 1974).

Vytis gimė ir užaugo Vilniuje. Muzika susidomėjo palyginti vėlai – būdamas keturiolikos pradėjo groti gitara. Susižavėjęs džiazu, filosofijos studijas Vilniaus universitete iškeitė į grojimą kontrabosu. Vaikinas studijavo Vilniaus konservatorijoje, Lietuvos muzikos akademijoje, Carlo Nielseno muzikos akademijoje Danijoje, baigė magistratūrą DePaulo universitete Čikagoje.

Džiazo scenoje pasirodęs 1994-aisiais metais bosinės gitaros atlikėjas greitai įgijo reikšmingą patirtį, grodamas su Vladimiro Čekasino, Olego Molokojedovo, Artūro Anusausko ansambliais, saksofonininku Janu Maksimovičiumi. Jis dalyvavo daugelyje džiaz, roko, klasikinės bei šiuolaikinės muzikos projektų. 2000-aisiais metais festivalyje „Vilnius Jazz“ Vytis Nivinskas debiutavo kaip projekto „Coltrane Impressions“ lyderis.

Nuo 2001-ųjų metų Vytis Nivinskas gyveno ir studijavo JAV. 2003-aisiais metais Čikagoje jis kartu su saksofonininku Rimvydu Pauliku subūrė tarptautinį trio „Baltic Asteroids“, netrukus tapusį kvintetu (su būgnininku Brahmū Fettermanu, saksofonininku Paulu Hartsaw ir trimitininku Tobiasu Kaemmereru). Grupėje, grojančioje tik originalias kompozicijas, Vytis Nivinskas atsiskleidė ir kaip kompozitorius. „Baltic Asteroids“ koncertavo Čikagoje, Niujorke, Vašingtone, kituose JAV miestuose, dalyvavo Lietuvos džiaz festivaliuose (Birštone ir Vilniuje). V. Nivinskas taip pat grojo su „Trapeze Unit“, „Outside In Trio“ (su Nobu Stowe ir Danu Balesu), „Baked Beans“ (vad. Jim Donovan), „Matt Russell Band“ ir kt., muzikavo su garsiais Čikagos avangardinės scenos muzikantais Billu Brimfieldu, Jimu Bakeriu, Williamu Perry („Healing Force“). Po studijų persikėlus į Niujorką, Vyčiui teko groti su Lorencu Morisu (Lawrence „Butch“ Morris), Keniu Volesenu (Kenny Wollesenu), Tošiu Makihara (Toshi Makihara), Daliumi Naujokaičiu.

2005-aisiais metais, grįžęs į Lietuvą, Vytis Nivinskas muzikavo su grupe „Riot“, kvartetu su vokaliste ir pianiste Andre Pabarčiūte, saksofonininku Liudu Mockūnu ir būgnininku Marijumi Aleksa. Taip pat grojo su Petro Vyšniausko ansambliu, būgnininku Arkadijumi Gotesmanu, „Flamenco Jazz Project“, smuikininku Vytautu Mikeliūnu ir „Beduin“ styginių kvartetu, šokėja Lora Juodkaite.

Nuo 2005-ųjų metų Vytis Nivinskas dėsto Vilniaus kolegijoje bei Lietuvos teatro ir muzikos akademijos džiaz skyriuje.

2. MUZIKAVIMO BOSINE GITARA SPECIFIKOS BRUOŽAI

2.1. Bosine gitara atliekamų muzikos stilių apžvalga

Afro-Cuban ir Latin jazz – tai tradicinių Lotynų Amerikos, pirmiausia Kubos, ritmų junginys su ankstesniais džiaz stiliais – svingu ar bibopu. Iš tikrųjų Afro-Cuban jazz yra pradinė Latin jazz stadija, todėl dažnai naudojamas tik vienas – „Latin jazz“ terminas. Dar 1923-ųjų metų pradžioje „Jelly Roll“ turintis Mortonas savo kompozicijoje „New Orleans Joys“ panaudojo Lotynų Amerikos muzikos ritmą, kurį pats pavadino „Spanish tinge“. Mažai yra nežinančių „Karavano“, kurį 1937-aisiais metais sukūrė tromboninkas J. Tizolis, grojęs „Duke“ Ellingtono bigbende. Kubietiško ritmų ir džiaz kaip stiliaus junginys siejamas su pokario laikotarpiu. Šių stilių labai padėjo populiarinti ir bibopo klasikas Dizzy's Gillespie's su savo vadovaujamu bigbendu, kuriame grojo kubietis perkusininkas Chano Pozo. Ši muzika buvo pavadinta Afro-Cuban jazz. Žymiausi šio stiliaus muzikantai dažnai groja kartu su JAV džiaz atlikėjais, išeiviais iš Kubos.

„Latina jazz“ terminas atsirado 6-ame dešimtmetyje, kai džiaz muzikoje buvo pradėti naudoti karibų ir kitų Lotynų Amerikos šalyse gyvenančių etninių grupių ritmai. Klasikinį Latin jazz combo dažniausiai sudaro 8 muzikantai: 3 groja pučiamaisiais (dažniausiai trimitu, saksofonu ir trombonu), 1 – bosine gitara ir dar 3 perkusininkai, naudojantys ne tik įprastą būgnų komplektą, bet ir visą Lotynų Amerikos mušamųjų instrumentų bateriją (kongus, bongus, timbalus, marakus, cowbellus ir t.t.) Tradiciniai mambo, čača ir calypso ritmai Latin džiazą padarė tinkama šokiui muzika, todėl kai kurie „rimto džiaz“ mėgėjai kartais jo nelaiko tikru džiazu. Bet tai iki šiol gyva ir labai populiari muzikos kryptis, kuri ypač išpopuliarėjo 1962-aisiais metais, kai Mongo Santamarios perdirbtas kūrinys „Watermelon Man“ pateko į JAV 40-ies geriausiųjų kūrinių sąrašą. Nuo to laiko kongos (mušamieji instrumentai) tapo įprasta džiaz combo dalimi, o daugelis baltųjų muzikantų ėmė rimtai studijuoti Lotynų Amerikos ritmus.

Šio muzikinio stiliaus pagrindas yra „clave“ (klave) – tai pasikartojantis ritminis piešinys. Ritminio derinio kartojimasis yra būdingas ne tik bosinei gitarai bet ir pučiamiesiems bei perkusiniams instrumentams. Pradedantiesiems groti šiuo stiliumi „clave“ atlikimas gali pasirodyti sudėtingas, bet vėliau įgyjami tam tikri grojimo šiuo stiliumi įgūdžiai. Garsus „Latin“ bosinės gitaros atlikėjas Džordžas Lopezas (George Lopez) siūlo grojant ritminį derinį kūrinio ritmą kartoti mušant pėda tol, kol grojimas taps lengvas, sklandus.

Gospelo muzika (angl. *gospel music*) – muzikos žanras, kurį geriausiai charakterizuoja vyraujantis vokalas (dažnai su sodria harmonija), kuris daugiausiai sietinas su religine (ypač krikščioniškąja) lyrika. Prie gospelo priskiriami šiuolaikinio, šiuolaikinio miestietiško (kartais

vadinamo „juodųjų gospelu“) bei modernaus (daugiau žinomo kaip šlovinimo ir garbinimo gospels arba šiuolaikinė krikščioniška muzika) gospelo subžanrai. Atliekant daugelį gospelo muzikos kūrinių, grojama pianinu arba Hammondo vargonais, taip pat būgnais, bosine arba elektrine gitara.

Nors gospels laikomas pirmiausia amerikietišku fenomenu, šio žanro muzika netruko išplisti po visą pasaulį, neaplenkdama net Australijos, kurioje veikia gospelo chorai „The Elementals“ ir „Jonah & The Whalers“, rengiamas ir Australijos gospelo muzikos festivalis. Norvegija yra „Ansgar Gospel Choir“, vienintelio tikro novergiško gospelo choro tėvynė. Gospels populiarius ir Quebeco (Kanada) provincijoje, kur žinomi tokie gospelo chorai kaip „Montreal Jubilation Gospel Choir“ ir „Québec Celebration Gospel Choir“. Šis muzikinis žanras po truputį keliai skinasi ir Lietuvoje – populiarėjantis Vilniaus gospel choras „Sounds in G“ ir „Vilniaus Visų šventų bažnyčios gospel choras“.

Gospel muzika atliekama pritariant muzikantų grupei, taip pat būdingas akapelinis dainavimas. Šis stilius pasižymi „vaikščiojančiomis“ ketvirtinėmis arba aštuntinėmis natomis. Toks grojimo būdas būdingas bosinei gitarai. Pradedantiesiems groti gospel muziką patartina turėti grojimo pagrindus, mokėti mažorines, minorines gamas visose pozicijose, būtina suprasti, iš ko susideda akordai. Gospel muzikoje neretai pasitaiko moduliacijų, todėl bosinės gitaros atlikėjui, grojančiam gospelsą, būtina žinoti visas grifo pozicijas. Šiame stiliuje bosinė gitara yra vienas pagrindinių instrumentų, todėl būtina turėti gerą ritmo pajautimą, gebėti improvizuoti.

2.2 Grojimo technikų apžvalga

Įprasta, jog visi – tiek pradedantieji, tiek garsūs džiaz meistras groja gamas. Gama – tai muzikinių įgūdžių tobulinimo įrankis. Mokantis groti gamas, arpedžio, intervalus būtina teoriją sieti su praktika. Grojimas neįmanomas be mažorinės, minorinės ar bliuzinės gamos sandaros įsisavinimo bei susipažinimo su įvairiais akordais ir intervalais.

Labai svarbu įsiminti charakteringą kiekvieno intervalo skambesį ir mokėti jį atskirti iš klausos. Tai lengviau padaryti dainuojant (Malinauskas, 2003).

Lengvosios muzikos harmonijoje naudojama klasikinės europinės harmonijos tercinė akordika - elementai, iš kurių galima sudaryti mažorinius, minorinius trigarsius. Svarbu žinoti, kad jiems žymėti naudojami raidiniai garsų pavadinimai, atitinkantys klasikinės muzikos elementariojoje teorijoje nusistovėjusį raidinių garsų žymėjimą, išskyrus vieną garsą „si“. Šis garsas lengvojoje muzikoje ir džiazė dažniausiai žymimas „B“ raide, o garsas „si-bemol“ žymimas „B^b“.

Nuo kiekvieno gamos garso galima sudaryti trijų garsų sąskambius – trigarsius. Natūraliame

mažore-minore galima sudaryti tris trigarsių tipus: mažorinius, minorius, sumažintuosius. Mokantis groti tai svarbu žinoti, nes bosinė gitara yra viso ansamblio harmonijos pagrindas. Gamas būtina groti ne tik trigarsiais bet ir intervalais: sekundomis, tercijomis, kvartomis, kvintomis, sekstomis, septimomis. Šie pratimai padeda atlikėjui plėtoti pradėtą muzikinę mintį : padeda matyti, kur ir kaip išsidėstę garsai, kaip jais galima improvizuoti (Brown, 1963).

Sekvenciškas gamų grojimas yra vienas iš būdų, padedantis pažinti gamų išsidėstymą. Sekvencija – tai laipsniškai kylantis arba krintantis vieno ar kelių melodijos motyvų kartojimas. Sekvencijos dažniausiai sudaromos iš trijų ar keturių gamos garsų. Laipsniškai tai vaizduojama šitaip: 1 – 2 – 3 – 4, 2 – 3 – 4 – 5, 3 – 4 – 5 – 6, 4 – 5 – 6 – 7 ir t. t. Sekvencijos gali būti sudaromos ir iš trijų natų grupių (triolių) (Stinnett, 1998).

Gamų grojimas sekvencijomis yra labai melodingas. Šį grojimo principą sekvencijos pentatonikos ir modalinėje dermėse savo improvizacijose taikė garsusis bosinės gitaros virtuozas Džako Pastorius (Jaco Pastorius).

Gamas būtina groti tokiu tempu, kad jos skambėtų kokybiškai ir tiksliai. Pradžioje groti lėtesniu tempu, stengtis viską išgirsti ir suvokti, tik vėliau galima didinti tempą. Viskas turi vystytis labai natūraliai. Grojant lėtai, geriau įsisavinama muzikinė medžiaga ir ji ilgiau atsimenama. Yra 5-6 - ios gamų grojimo pirštuotės. Grojant svarbiausia girdėti tai, ką groji. Grojant intervalus ir sekvencijas, patartina pačiam ieškoti patogiausios pirštuotės, nes taip geriausiai susipažįstama su natų vietomis postygyje ir atitinkamomis aplikatūromis. Tokie pratimai padeda formuluoti teisingą bosinės gitaros įvaldymo principą (Carter, 1998).

Grojimas „slap and pop“ technika arba tiesiog *slepais* dažniausiai sutinkama funk, disco, RnB, jazz, soul, pop, latin muzikoje, kituose stiliuose galima išgirsti retai. Terminas „slapping“ reiškia užgauti stygas nykščiu. Ši grojimo technika gimė kartu su „Funk“ stiliumi 1960-ųjų metų pabaigoje. Šita grojimo technika yra šio stiliaus pagrindas. Tuo laikotarpiu buvo sunku rasti būgnininkų, tad bosinės gitaros atlikėjai turėjo atlikti būgninko partiją. Nykščiu buvo imituojamas didysis būgnas, o rodomojo piršto pagalba imituojamas solinis būgnas (Oppenheim, 1981).

Žymiausias šio naujo stiliaus atlikėjas, kuris išvystė minėtą bosinės gitaros grojimo techniką, yra Larry Graham iš „Sky & The Family Stone“.

Per sekantį dešimtmetį „Funk“ labai išpopuliarėjo ir atsirado žymus bosinės gitaros atlikėjas Stanley Clarke, kuris visus žavėjo bei stebino savo grojimo technika. Taip pat didelę įtaką šios technikos vystymuisi padarė Neil Jason ir Will Lee.

Šis grojimo būdas išsiskiria savo skambesiu, bosinė gitara tampa tarsi perkusinis instrumentas, kuris skamba garsiau ir stygų išgaunamas garsas skiriasi negu paprastai grojant pirštais. „Slap“

technikoje yra keletas grojimo būdų. Pats paprasčiausias būdas, nuo kurio pradeda šiek tiek pažengusieji muzikantai, naudoja dvigubo nykščio arba „Double Thumb“ techniką. Šių grojimo technikų skirtumas pasireiškia tuo, jog daugiausia grojama dviem pirštais: nykščiu ir rodomuoju. Atsikišusiu nykščio kauliuku užgaunama styga, kuri, atsimušusi į metalines ladas, savo vibracijomis išgauna aštrų garsą. Rodomuoju pirštu styga yra tempiama, o paleista atsimuša į metalines ladas ir išgaunamas panašus skambesys.

Slap stilių patartina pradėti groti jau susipažinus su bosine gitara bei turint muzikavimo ją pagrindus. Mokytis pradedama nykščiu užgaunant „E“ ir „A“ stygas. Pradėti groti būtina lėtai, kad grojantysis jaustųsi patogiai, girdėtų ritmą, todėl patartina groti naudojant metronomą ar ritmo „mašiną“ (Liebman, 1992).

3. MENINIS PROJEKTAS *Let's Groove Tonight!*

3.1. Meninio projekto *Let's Groove Tonight!* aprašymas

Meninio projekto „Let's Groove Tonight!“ idėja susiformavo per keletą mėnesių, tačiau dėl objektyvių priežasčių (repertuaro parinkimo, atlikėjų subūrimo) projekto praktinis įgyvendinimas, repeticijos užtruko ilgiau. Kadangi projekto autoriai K. Radavičius ir A. Pliaskin yra bendrakursiai, abu grojantys gitaromis, buvo nutarta bendromis jėgomis kursiniuose darbuose išdėstyti teorines žinias (grojimo gitaromis metodikas, technikas, stilius, žanrinius ypatumus ir t.t.) pritaikyti praktikoje, t. y. parengti meninį projektą. Po kurio laiko, buvo susitarta su grupės „Happyendless“ gitaristu Laimonu Jančiu, kad jis talkintų šiame projekte, bei suteiktų savo minčių ir idėjų. L. Jančas bakalauro studijas baigė Klaipėdos universiteto džiazo skyriuje, džiazinės gitaros meistriškumo magistrantūrą baigė Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje. Šiuo metu dirba Artūro Noviko džiazo mokykloje, kur dėsto grojimo gitara dalyką. Kita talkinusi įgyvendinant meninį projektą atlikėja yra Vytutė Pupšytė – vokalistė, šiuo metu džiazinio dainavimo magistrantūroje besimokanti pirmame kurse. Abu šie atlikėjai yra gerai žinomi Lietuvos džiazo mėgėjams, ne sykį dalyvavę įvairiuose respublikiniuose ir tarptautiniuose džiazo renginiuose. Projekto „Let's Groove Tonight!“ menines idėjas įgyvendinti padėjo mušamaisiais grojantis Simas Olechnavičius, kuris nėra profesionalus atlikėjas, tačiau turi sukūręs populiariosios muzikos grupę „Colours of Bubbles“, su kuria dažnai koncertuoja Lietuvoje ir užsienyje. Šio projekto autoriai (K. Radavičius ir A. Pliaskin) yra labai dėkingi ŠU Menų fakulteto muzikos pedagogikos katedros lektoriui Gediminui Dapkevičiui, savo vertingais patarimais bei nepriekaištingu grojimu klavišiniais daug prisidėjusiam realizuojant „Let's Groove Tonight!“ meninį projektą.

Meniniam projektui buvo pasirinktas pavadinimas „Let's Groove Tonight!“, geriausiai atitinkantis atliekamų kūrinių stilistinius ir žanrinius ypatumus. Vienuolika projekte skambančių kūrinių reprezentuoja įvairius populiariosios muzikos stilius (bebop, swing, blues, latin jazz, gipsy jazz, soul, funk, r&b), su jiems būdingomis temų melodijomis, bei improvizacijomis. Kūriniai buvo renkami skirtingų stilių, žanrų tam, kad parodyti bosinės gitaros grojimo specifiką. Koncerto trukmė – 70 minučių.

3.2. Meniniame projekte-koncerte atliktų kūrinių apžvalga

Himnas „Amazing Grace“ (Šis pavadinimas lietuviškai turi keletą prasmų, todėl tiksliausiai šį kūrinių būtų įvardyti kaip „Nuostabi malda“)

Viktoras Lemontas Vutenas (Victor Lemonte Wooten), gimęs 1964 metais, yra amerikiečių bosinės gitaros atlikėjas, kompozitorius, autorius ir prodiuseris, pelnęs Gremy² apdovanojimą (Grammy Awards) .

V. L. Vutenas vienintelis tris kartus iš eilės laimėjo metų bosinės gitaros atlikėjo apdovanojimą, kurį skiria žurnalas „Bass Player magazine“. Atlikėjas gali pasigirti ne tik soline karjera ir bendradarbiavimu su įvairiais atlikėjais – jis taip pat yra Belos Flek ir Flektonių (Béla Fleck and the Flecktones) grupės bosinės gitaros atlikėjas nuo nuo grupės susikūrimo pradžios (1988 –ųjų metų).

Kad įrašytų albumą, 2008 metais Vutenas prisijungė prie Stanlio Klarko (Stanley Clarke) ir Markuso Milerio (Marcus Miller) bosinės gitaros atlikėjų trio, pasivadinusių SMV. Tų pačių metų rugpjūtį jie išleido albumą, kurio pavadinimas „Griaustinis“ (Thunder), ir tą patį mėnesį pradėjo koncertuoti – publikai pristatyti naująjį albumą.

V. L. Vutenas taip pat yra ketvirtųjų kasmetinių nepriklausomos muzikos apdovanojimų, remiančių nepriklausomų atlikėjų karjerą, teisėjas.

„Nuostabi malda“ („Amazing Grace“) – tai krikščionių himnas, kurį sukūrė anglų poetas ir dvasininkas Jonas Niutonas (John Newton, 1725-1807). Himnas publikuotas 1779 metais. „Nuostabi malonė“ yra vienas žinomiausių kūrinių angliakalbių pasaulyje. Jame glūdi paslėpta mintis, jog atleidimas ir išganymas yra įmanomi nepriklausomai nuo padarytų nuodėmių – siela iš nevilties išlaisvinama per Dievo malonę.

J. Niutonas himno žodžius rašė remdamasis savo patirtimi. Jis užaugo be jokių ypatingų religinių įsitikinimų, bet jo gyvenimo kelyje buvo didelių posūkių, sutapimų, kuriems įtakos turėjo maištinga siela. Vienas tokių likimo posūkių – J. Niutonas buvo priverstas stoti į Karališkąjį jūrų laivyną ir tapo jūreiviu, vėliau jis užsiėmė prekyba vergais. Vieną naktį Niutono laivas susidūrė su siaubinga audra. Niutonas išsigandęs ėmė melsti Dievo pasigailėjimo. Tą naktį įvyko dvasinis Niutono lūžis, pakeitęs jo gyvenimą. Jo prekybos vergais karjera truko dar kelerius metus, kol jis nustojo plaukioti po jūrą ir pradėjo studijuoti teologiją.

Išventintas į anglikonų bažnyčią 1764 m. Niutonas tapo Olnei, Buckinghamshire (Olney, Buckinghamshire) klebonu. Čia jis pradėjo rašyti giesmes kartu su poetu Viljamu Kauperiu (William Cowper). „Nuostabi malda“ („Amazing Grace“) buvo parašyta siekiant įamžinti 1773 –ųjų Naujųjų metų dienos (New Year's Day) pamokslą. Nežinoma, ar pamoksle kartu su eilėmis skambėjo muzika. 1779 m. šis kūrinys debiutavo ir buvo išspausdintas Niutono ir Kauperio Olnei Giesmėse (Newton and Cowper's Olney Hymns), tačiau tamsi tuometinė Anglijos

² Grammy apdovanojimas arba Grammy – tai apdovanojimas, kurį skiria JAV nacionalinė menų bei mokslų akademija už muzikinius pasiekimus.

visuomenė nesuprato himno esmės. Vis dėlto antrojo Didžiojo atbudimo pradžioje, ankstyvajame 19 amžiuje, Jungtinėse Amerikos Valstijose „Nuostabi malda“ („Amazing Grace“) sulaukė pripažinimo. Kūrinyje buvo persipynę daugiau negu 20 melodijų. 1835 m. šis kūrinys tapo dainos „Naujoji Britanija“ („New Britain“) dalimi. Dainos versija išliko ir iki mūsų dienų.

Autorius Gilbertas Čeisas (Gilbert Chase) rašo, kad „Nuostabi malda“ be abejonės, labiausiai žinoma iš visų liaudies giesmių (Crawford, 2001), o Džonatonas Aitkenas (Jonathan Aitken), Niutono biografas, apskaičiavo, kad ji yra atliekama apie 10 milijonų kartų per metus. Kūrinys turėjo ypatingos įtakos liaudies muzikos raidai. Jis taip pat simbolizuoja Afrikos bei Amerikos (African American) dvasią. Kūrinio idėja buvo svarbi jo transformacijai į pasaulietinę muziką. 1960-aisiais JAV atgimė „Nuostabios maldos“ („Amazing Grace“) populiarumas – ji buvo užregistruota atliekama tūkstančius kartų per metus, o po 20 a. atsirado net ir populiariosios muzikos topuose.

Šį himną atlieka visi gospelo chorai, jis yra aranžuotas kameriniams, pučiamiesiems orkestrams, taip pat įvairiems muzikos ansambliams. Viktoras Vutenas aranžavo šį kūrinį bosinei gitarai, sujungdamas kelias grojimo technikas į vieną kompoziciją.

Svingo pjesė „Billie’s Bounce“ (Sunkiai išverčiamas pavadinimas; jo lietuviškas atitikmuo galėtų būti „Bilio pasišokinėjimas“)

Parkeris, Louis Armstrong ir Duke Ellington, yra plačiai laikomi vieni įtakingiausių džiazų muzikantų. Parkeris įgijo pravardę „Yardbird“ (kiemo paukštis) savo karjeros pradžioje. Pravardės sutrumpinta forma „paukštis“ Parkeriui liko visą gyvenimą. Atlikėjas išrado naują džiazų stilių, kuris vadinasi bibopas (bebop). Bibopas pasižymi greitu tempu, sudėtinga harmonija, dideliu atlikėjų virtuozizmu. Didžioji džiazų teorijos dalis remiasi būtent bibopu. Saksofonininkas Čarlis Parkeris ir trimitininkas Dizis Gilespis laikomi šio stiliaus pradininkais.

Bilio pasišokinėjimas (Billie’s Bounce) – tai pjesė, labai dažnai skambėjusi Č. Parkerio *jam session* (improvizacijų vakarėliuose). Ji grojama F-dur tonacijoje, standartine dvylikos taktų forma, kuri praturtina komponavimo galimybes su *bebop* melodijomis. Taip pat tai vienas įdomiausių Parkerio kūrinių alto saksofonui ir trimitui, kurioje gausu sudėtingų oktavinių šuolių, sinkopuoto ritmo ir unisonu atliekamų melodijų. Melodijos viršutinės natos grojamos viena oktava žemiau, nei ji atliekama trimitu (požiūris, kurį gitaristai dažnai naudoja žaisdami Parkerio temomis). Harmoninė pjesės kalba remiasi bliuzinėmis, nuolat besikartojančiomis mažorinės ir minorinės tercijos pabrėžimais F-dur tonacijoje. Kiekvienas

instrumentas (klavišiniai, gitara, bosinė gitara, mušamieji) tam tikroje pjesės atkarpoje improvizuoja.

Svingo daina Good morning heartache (lietuviškas vertimas – labas rytas širdgėla)

Šį kūrinį parašė Irena Higinbotam (Irene Higginbotham, 1918 – 1988). Ji buvo amerikiečių dainų tekstų autorė ir pianistė, labiausiai žinoma džiazio pasaulyje kaip vienos garsiausių džiazio dainininkių Bili Holidej (Billie Holiday) dainos „Labas rytas širdgėla“ („Good Morning Heartache“, 1946) teksto bendraautorė. Muziką sukūrė Ervinas Dreikas (Ervin Drake), kurio tikrasis vardas Ervinas Mauricijus Drukmanas (Ervin Maurice Druckman). Jis laikomas vienu žymesnių amerikiečių dainų autoriumi. Dauguma E. M. Drukmano kūrinų publikuoti knygoje-dainyne „American Songbook“. 1983 m. šis kompozitorius buvo įtrauktas į amerikiečių dainų autorių garbės sąrašą (Songwriters Hall of Fame).

Svingo dainą „Labas rytas širdgėla“ (Deka Įrašai (Decca Records)) yra išgarsinę tokie atlikėjai, kaip minėtoji Bili Holidej, Bilio Stagmajerio orkestras, trimitininkas Gordonas Griinas, tenor saksofonininkas – Henkas Rosas, gitaristas -Timas Grimesas, pianistas – Džojus Springeris, bosinė gitara – Džonas Simonsas. Ši daina apie meilę pasižyminti melodingumu ir turtinga harmonine kalba

1972 m. buvo atgaivinta R&B/soul dainininkės Dianos Ros (Diana Ross) ir buvo skirta biografiniam filmui apie Bili Holidej „Mergina dainuoja bliuzą“ („Lady Sings the Blues“).

Rythm & Blues stiliaus baladė „Body and Soul“ (pavadinimas lietuviškai - „Kūnas ir siela“)

Šios kompozicijos autoriai yra keli: Robertas Souras (Robert Sour, 1906 – 1985), amerikiečių tautybės dainų tekstų autorius ir kompozitorius; Edvardas Heimanas (Edward Heyman, 1907 – 1981) taip pat amerikietis, žinomų kompozicijų „Kūnas ir siela“ („Body and Soul“), „Kai aš įsimyliu“ („When I Fall in Love“) ir „Sentimentalios Priežastys“ („Sentimental Reasons“) muzikos autorius, taip pat sukūręs nemažai muzikos kino filmams. Prie šios baladės sukūrimo taip pat prisidėjo kompozitorius Džonis Grynas (Johnny Green) ir tekstų autorius Frenkas Eitonas (Frank Eyton).

Baladė „Kūnas ir siela“ greitai išpopuliarėjo garsios dainininkės Libi Holman (Libby Holman) dėka, kai ji dainą pristatė per reviu „Three's a Crowd“; ši daina taip pat skambėjo leitmotyvu kino filme „Kūnas ir siela“. Tapusi viena populiariausių džiazio standartų,

šios dainos melodija nekartą aranžuota ir atliekama tokių garsių įvairių stilių muzikantų kaip Ela Fidžerald (Ella Fitzgerald), Anetė Henšau (Annette Hanshaw), Bili Holidei (Billie Holiday), Frenkas Sinatra (Frank Sinatra). Patys naujausi įrašai, atgaivinę šią kompoziciją, pasirodė 1972 metais dėka R&B/soul dainininkės Dianos Ros (Diana Ross). 2004 metais Kongreso Biblioteka (Library of Congress) šį įrašą įtraukė į Nacionalinį įrašų registrą (National Recording Registry), kaip vieną populiariausių džiazo kompozicijų per visą XX amžių.

Armandas Entonis „Čik“ Korea (Armando Anthony „Chick“ Corea) Jazz fusion pjesė „Spain“ („Ispanija“)

Armandas Entonis „Čik“ Korea (Armando Anthony „Chick“ Corea) yra amerikiečių džiazo pianistas, klavišinių instrumentų virtuozas bei kompozitorius.

Dauguma jo kūrinų tapo ir išlieka džiaz fjužen (jazz fusion) stiliaus etalonais. Būdamas Mailso Deiviso (Miles Davis) grupės narys, šeštame dešimtmetyje Čik Korea kartu su kitais muzikantais padėjo pamatus šiam stiliui. 1980–1990-aisiais metais atlikėjas toliau tęsė įvairių muzikos stilių kūrybines paieškas, bendradarbiaudamas su garsiais to meto muzikantais.

Pirmasis atlikėjo pasirodymas didžiojoje scenoje buvo 1960 metais kartu su Kebu Kelovėjum (Cab Calloway). Tais metais pianistas pradėjo savo profesionalią karjerą, grodamas su trimitininku Bliu Mičelu (Blue Mitchel) bei *Latin* stiliaus didžiaisiais atlikėjais – Herbiu Menu (Herbie Mann), Viliu Bobo (Willie Bobo) ir Mongo Santamarija (Mongo Santamaria). Pastaraisiais metais atlikėjas toliau tęsia savo solinę ir kūrybinę karjerą – koncertuoja visame pasaulyje (buvo ir Lietuvoje).

Galima teigti, kad ryškiausia atlikėjo kompozicija yra „Ispanija“ (Spain) – instrumentinis džiaz fjužen stiliaus kūrinys, atitinkantis džiazo standartus.

Nuo 1968 iki 1971 metų Čik Korėja (Chick Corea) bendradarbiavo su avangardinės muzikos atlikėjais, kurie įtakojo avangardinius jo kūrybinius ieškojimus. Jo muziką galima išgirsti to laiko atlikėjo soliniuose darbuose, gyvo garso įrašymuose vadovaujant Mailsui Deivisui (Miles Davis), įrašuose su Sirkle (Circle) ir jo grojimuose CTI įrašų kompanijoje (STI Records), Vėjo (Wind) albumo Džo Fareljo Dainoje (Joe Farrell's Song).

1968 metų rugsėjį Korėja (Corea) pakeitė Herbį Hankoką (Herbie Hancock) įrašant keletą svarbių albumų – „Kilimandžaro merginos“ („Filles de Kilimanjaro“) ir „Tyliu būdu“ („In a Silent Way“) – kuriuose apjungė laisvojo džiazo (free jazz) ir roko stilių muziką eksperimentuodamas su naujausių modelių elektroniniais instrumentais.

Kompozicija „Ispanija“ buvo sukurta 1971-aisiais metais ir patalpinta Čiko Koreos albume

„Šviesa kaip plunksna“ (Light as a Feather). Albumą padėjo įrašyti mušamaisiais grojęs Airtas Moreira (Airta Moreira), vokalistė Flora Purim (Flora Purim), bosine gitara grojęs Stenlis Klarkas (Stanley Clarke), fleitistas Džojus Farelis (Joe Farrell) bei muzikos autorius Čikas Korea – klavišiniai. Buvo įrašytos kelios skirtingos versijos kartu su įvairiais muzikantais (įrašyta netgi flamenko versija kartu su Pako de Lučija (Paco de Lucia) ir Džonu Maklaflinu (John McLaughlin)).

Albumo „Šviesa kaip plunksna“ „Spain“ kūrinio versija atlikėjui pelnė du *Grammy* apdovanojimus už geriausią instrumentinę aranžuotę bei geriausią instrumentinį džiazą grupės atlikimą. 2001 metais muzikantas buvo apdovanotas geriausią instrumentinę aranžuotę už „Spain for Sextet and Orchestra“.

Džeromas Deividas Kernas (Jerome David Kern 1885 – 1945)

Svingo daina „The Way You Look Tonight“ (lietuviškai pavadinimas galėtų būti verčiamas „Taip, kaip tu atrodai šianakt“)

J. D. Kernas buvo vienas žymiausių XX amžiaus amerikiečių kilmės kompozitorius, kūręs muziką muzikiniams teatrams bei pop auditorijai. Parašė daugiau negu 700 dainų: populiariausios jų – „Ol' Man River“, „Can't Help Lovin' Dat Man“, „A Fine Romance“, „Smoke Gets In Your Eyes“, „All The Things You Are“, „The Way You Look Tonight“, Long Ago (and Far Away), ir „Who?“. Jis bendradarbiavo su daugeliu tos eros muzikantų: Džordžu Grosmitu jaunesniu (George Grossmith Jr.), Gaju Boltonu (Guy Bolton), P. G. Vodehausu (P. G. Wodehouse), Otu Harbachu (Otto Harbach), Oskaru Hameršteinu (Oscar Hammerstein), Doroti Fyllds (Dorothy Fields), Džoniu Merseriu (Johnny Mercer), Ira Geršvin (Ira Gershwin) ir E. Y. Harburgu (E. Y. Harburg).

1920-ieji buvo labai produktyvūs Amerikos muzikiniam teatrui. Kasmet Kernas sukurdamas bent po vieną kūrinį, kurį rodydavo visą dešimtmetį. 1920-taisiais metais buvo pastatytas jo pirmasis spektaklis – „Nakties valtis“ (The Night boat) pagal Anos Kaldvel (Anne Caldwell) kūrinį. Veikalas Niujorke buvo rodomas tris sezonus - daugiau negu 300 kartų. Vėliau, tais pačiais metais, Kernas parašė spektaklį „Sali“ („Sally“), remdamasis Boltono (Bolton) knyga ir Oto Harbacho (Otto Harbach) žodžiais. Ši scenos drama režisuota Florenzo Zygfildo (Florenz Ziegfeld) buvo parodyta 570 kartų – tai vienas ilgiausiai gyvavusių spektaklių per visą Brodvėjaus (Broadway) šou dešimtmetį, išpopuliarinęs dainą „Ieškokite sidabrinio pamušalo“ („Look for the Silver Lining“). Spektaklis ilgą laiką buvo rodomas ir Londone – 1921 m. jis buvo režisuotas Džordž Grosmito (George Grossmith). Kiti Kerno pastatymai – „Labas

Rytas” (Good Morning), Dearie (1921 m., su Kadvel (Caldwell)), kuris buvo rodomas 347 kartus; 1922 m., bendradarbiaujant su Grosmitu (Grossmith) ir Vudhausu (Wodehouse), sukurta “Kabareto Mergina” (Cabaret Girl), kurią lydėjo “Vest End” (West End) spektaklio. Sėkmės sulaukė ir tos pačios komandos kūriniai „Grožio premija” (The Beauty Prize, 1923); ir „Brodvėjaus šnipštas – Bunčas ir Džiudė” („Bunch and Judy“).

1929 m. Kernas pirmą kartą atvyko į Holivudą pažiūrėti filmo „Sali” (Sally), kuris buvo vienas iš pirmųjų „visą laiką kalbančiųjų“ spalvotų filmų. Kitais metais jis Holivude sukūrė filmą “Dangaus Vyrai” (Men of the Sky), kuris į didžiuosius ekranus pateko 1931 metais. Jame neliko dainų, buvusių 1930 metų filme „Saulėta” (Sunny). Tai sukėlė visuomenės pasipiktinimą. Vėliau Verner Bros (Warner Bros) kompanija išpirko Kerno sutartis, ir jo darbai vėl išvydo sceną. Kernas bendradarbiavo su Herbachu (Harbach) Brodvėjaus miuzikle „Katė ir apgaulė” (The Cat and the Fiddle, 1931). Tai kūrinys apie kompozitorių ir operos dainininkę. Į jo garso takelį įtrauktos tokios dainos kaip „Ji nepasakė Taip“ („She Didn't Say Yes“) ir „Naktis buvo sukurta meilei“ („The Night Was Made for Love“). Miuziklas buvo rodomas 395 kartus. Didžiausios sėkmės sulaukė Depresijos metais. 1934 metais jis buvo nufilmuotas, jame vaidino ir Žanetė MakDonald (Jeanette MacDonald).

Svingo daina „Taip, kaip Tu šiąnakt atro dai” („The Way You Look Tonight“) yra kompozicija, skambanti filme „Sūpynių metas” („Swing Time“). Iš pradžių daina buvo atlikta Fredo Astairo (Fred Astaire). 1936 metais šis kūrinys laimėjo Akademijos apdovanojimą (Academy Award) už geriausią originalią dainą (Best Original Song). Ją atliko Džindžerei Rodžers (Ginger Rogers) – Penelopė, dar žinoma Penės (Penny) vardu. Ilgainiui daina tapo džiaziniu standartu; teksto autorė Dorotėja Fyllds (Dorothy Fields) vėliau prasitarė: „Pirmą kartą, kai Džeris sugrojo man tą melodiją, aš išėjau ir pradėjau verk ti. Mane apėmė palengvėjimas. Aš negalėjau nustoti verk ti – tai buvo taip gražu”.

IŠVADOS

1. Darbo meno mokykloje patirtis leidžia konstatuoti, kad jaunimas domisi įvairiais instrumentais (ir bosine gitara), kuriais atliekama šiuolaikinė populiarioji muzika.
2. Teorinė literatūros analizė parodė, kad per palyginti trumpą raidos istoriją bosinė gitara kaip instrumentas nuolat tobulėjo. Nuo bosinės gitaros sukūrimo pradžios 1930-aisiais metais iki šių dienų įvairios gamintojų firmos („Fender“, „Gibson“, „Music Man“, „Hofner“) ją nuolat tobulino.
3. Pastaruoju metu dažniausiai naudojamos dviejų konstrukcijų bosinės gitaros rūšys. Vienas populiariausių, dažniausiai koncertuose naudojamų bosinių gitarų modelių yra „Fender J-Bass“, kurios postygis suskirstytas į skirsnius (ladas). Kitas populiarius modelis, sukurtas 1970 - aisiais metais vadinosi „Fender Precision Bass“ ir išsiskyrė iš kitų tuo, kad jo postygis neturėjo skirsnių (ladų).
4. Žymiausi bosinės gitaros atlikėjai įnešė originalų indėlį į šio instrumento raidą. Džako Pastorius (Jaco Pastorius) išsiskyrė virtuozine grojimo technika, neįprastomis intonacijomis, originaliais akustiniais efektais, o jo atrasti unikalūs grojimo metodai iki šiol daro didžiulę įtaką geriausiems šių laikų bosinės gitaros atlikėjams. Neįprastas Viktoro Vuteno (Victor Wooten) „dvibugo nykščio“ technikos atradimas, grojant *slap* stiliumi, suteikė naujų spalvų bosinės gitaros skambėjimui. Styvas Beilis (Steve Bailey), žinomas kaip grojantis šešiastyge belade bosine gitara virtuožas, kuris atrado neįprastą grojimo dešine ranka techniką, taip pat pritaikė grojimo kontrabosu metodiką, grojant visais kairės rankos pirštais.
5. Darbe pateikiamos R. Brown, J. Stinnet, R. Carter, R. Malinausko grojimo metodikos ir stiliai: visų jų bendras bruožas – skatinti groti gamas, naudoti sekvencijas, mokytis groti tokiu tempu, kad nenukentėtų tikslus intonavimas ir garso kokybė.
6. Išanalizavus įvairių atlikėjų bosine gitara muzikavimo stilių, galima teigti, kad nepaisant bendrų muzikavimo bruožų, specifinių ypatumų, jų visų grojimas pasižymėjo originalumu, muzikinių naujovių ieškojimu, atsidavimu muzikai.
7. Meniniame projekte atlikti žymiausių, įtakingiausių įvairių stilių (funk, swing, R&B, soul, bebop, latin jazz, gipsy jazz) kompozitorių sukurti džiazinės muzikos standartais tapę jų kūriniai leido atskleisti muzikavimo bosinė gitara specifiką.
8. Meninio projekto „Let's Groove Tonight!“ kūrinuose naudotos teorinėje dalyje aprašytos grojimo bosine gitara metodikos, stiliai, įvairios technikos. Išskirtinos Rythm & Blues stiliaus baladė „Body and Soul“, jazz fusion pjesė „Ispanija“, svingo pjesė „The Way You Look Tonight“.

LITERATŪRA

1. Brown R. (1963). „Ray Brown's Bass Method“ California.
2. Black J. (2001). „The Fender Bass: An Illustrated History“ California.
3. Carter R. (1998). „Building Jazz Bass Lines" Milwaukee.
4. Crawford R. (2001). „America's Musical Life: A History. W. W. Norton & Company“ Los Angeles.
5. Entwistle J. (1990). „The John Entwistle Bass Book“ London.
6. Friedland E. (1993). „Building Walking Bass Lines“ Milwaukee.
7. Friedland E. (2000). „Bass Grooves“ San Francisco.
8. Goldsby J. (2002). „The Jazz Bass Book“ San Francisco.
9. Jamerson J. (1980). „How to Play Bass“ Los Angeles.
10. Lee. G (2002). „Ultimate Bass Play-Along: Geddy Lee & Rush“ Canada.
11. Liebman L. (1992). „Funk Bass“ Milwaukee.
12. Malinauskas R. (2003). „Gamų grojimo bosine gitara metodika“ Klaipėda.
13. Metheny P. (2000). „The Life and Music of Jaco Pastorius“ Florida.
14. Oppenheim T. (1981). „Slap It!“ Pennsylvania.
15. Rimša L. (2000). „Džiazo improvizacijos pagrindai“ Kaunas.
16. Roberts J. (2001). „How The Fender Bass Changed the World“ San Francisco
17. Sher Ch. (1979). „The Improviser's Bass Method“ California.
18. Sotnikov O. (2000). „Tercinė akordika ir jos panaudojimas džiaze bei lengvojoje muzikos“ Klaipėda.
19. Stagnaro O. (2001) „The Latin Bass Book“ California.
20. Steward S. (2000). „Cubans, Nuyoricans and the Global Sound“ London.
21. Stinnett J. (1998). „Creating Jazz Bass Lines“ California.
22. Wheeler T. (1978). „The Guitar Book: A Handbook for Electric and Acoustic Guitarists“ San Francisco.
23. www.jacopastorius.com
24. www.nathaneast.com
25. www.ernieball.com
26. <http://db1.stat.gov.lt/statbank/SelectVarVal/saveelections.asp>

„Fender Precision Jazz Bass“
su įmontuotu „Split pickup“
(dvigubu) garso nuėmikliu.

„Gibson EB-2“

1961-ųjų metų
„Gibson EB-3“

„Gibson Eb-0“ su vienu
garso nuėmikliu.

„Fender Jazz Bass“ su dviem garso nuėmikliais.
Viena populiariausių boso gitarų pasaulyje.

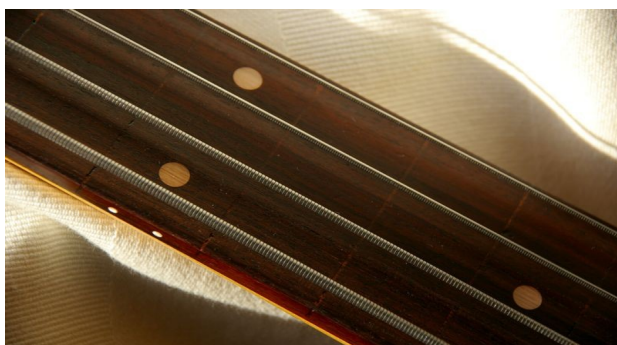

„Rickenbacker 4001“ gitara
su įmontuota aktyvia elektronika.

„Steinberger“ „begalvė“ gitara, labiausiai paplitusi tarp bliuzo, roko muzikantų.

„Fender Precision Bass“ beladė gitara su taškais žyminčiais garsų išdėstymą.

Pusiau skirsnų neturinti gitara.

